

Els treballs per retirar una planta invasora a la riera de Cànoves confirmen la seva ràpida expansió

S'han detectat 150 rodals de l'alternantera, una espècie invasora que es fa servir en aquari

Coordenador / Jo Mena

Ferran Polo

L'empresa pública Forestal Catalana ha iniciat els treballs de localització i retirada de l'alternantera (*Alternanthera philoxeroides*), una planta invasora originària de països de l'Amèrica del Sud que es fa servir en aquari-fília, que es va detectar per primer vegada a la riera de Cànoves l'any 2017 i que ja s'ha estès pel Mogent i ha arribat a punts alts del Besòs, prop de l'Igualabarregí amb el Congost, entre Montmeló i Montornès. Forestal Catalana actua per encàrrec de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA), que és la primera vegada que encarrega un projecte de retirada d'espècies invasores a una empresa externa. La inversió prevista és de 132.400 euros en uns treballs que s'allargaran diversos mesos i que tindran continuïtat l'any que ve.

Els primers treballs de rastreig de la planta per tot el tram de la riera de Cànoves i fins a la desembocadura al Mogent han permès detectar-la en uns 150 punts diferents, molts més dels que s'havien vist en una prospecció que es va fer al maig. Fins ara, es parlava d'una xifra similar incloent els trams del Mogent i del Besòs que els tècnics de Forestal Catalana encara no han revisat. A més, s'ha vist que, allà on les condicions són bones, les plantes han tingut un creixement important i han començat a estendre's per damunt de la làmina d'aigua del riu. Aquest és un dels perills d'aquesta espècie invasora perquè pot alterar les condicions que tenien els rius fins ara i afectar de manera negativa altres espècies. "Està canviant les condicions físico-químiques de l'aigua. Si elimina nutrients pot ser una competència per algues autòctones que són aliment per als peixos", apunta Eve García, tècnica especialista del Departament de Control i Qualitat de l'Aigua de l'ACA. Amb tot, l'impacte que pot tenir pot ser diferent en cer-

tos on l'aigua no és constant com la riera de Cànoves que en rius que gairebé sempre en tenen, com el Mogent.

Després de la prospecció (s'han marcat els punts on s'ha trobat l'espècie i la informació s'ha geolocalitzat per poder-ne fer un seguiment), s'han iniciat els treballs per a la retirada de l'alternantera, que es fa tant de forma manual com amb maquinària en funció del lloc on es troba la planta. Totes les feines es fan amb molta cura per evitar que puguin ser un focus de dispersió de l'espècie invasora, que té una gran capacitat per arrelar i, per tant, qualsevol fragment podria generar una nova mata. De fet, aquesta facilitat per arrelar és un dels factors que expliquen la seva ràpida expansió des de la riera de Vallfornès a l'altura de Cardedeu fins al

De l'aquari al medi natural

Cardedeu

L'*Alternanthera philoxeroides* és una espècie de planta que es fa servir en aquaris. Es creu que va entrar al medi natural per la riera de Vallfornès o Cànoves a l'altura del nucli urbà de Cardedeu. De fet, la localització més alta que s'ha trobat és prop del pont del carrer Ponent. A partir d'aquí, hauria anat avançant aigües avall aprofitant aiguës avall aprofitant cruïlles i afavorida per la capacitat d'arrelar que té. Hi hauria arribat en un abocament de restes d'aigua d'algun aquari a través dels col·lectors de pluvials o, fins i tot, directament a la llera. Els científics la van detectar per primer cop l'any 2016 ja al Mogent però no es va confirmar que era l'alternantera fins l'any següent. L'any passat ja es van fer uns primers treballs a la zona de Cardedeu per retirar l'espècie del medi natural.

A dalt, un dels rodals més grans de l'espècie invasora a la riera de Cànoves. A sota, uns xarxers per evitar que s'escampin fragments que s'extreuen fins de l'aigua; l'alternantera en un riu a la zona del Mogent; a la Roca, una petita planta en un tram sec de la riera de Cànoves, prop del golf de Vilalba; i l'espècie manualment per guanyar restes que es retornen

tram més alt del Besòs. Les rierades o brots arrencats per animals poden ajudar a la seva dispersió.

Els tècnics de Forestal Catalana retiren primer les parts aèries de les plantes i, després, les arrels perquè, si es deixen, tenen capacitat de rebrotar. En el cas de grans mates, es talla de manera manual la part externa fins a arribar a l'arrel que es retira juntament amb el substrat on creix. S'ha treballat en sec en tot el tram de la riera de Cànoves que passa per la zona del golf de Vilalba o la zona més propera a l'autopista. Segons els tècnics, que el llit del riu estigui sec facilita l'actuació. En algun punt, s'han fet petits desviaments provisionals del curs de l'aigua per facilitar l'actuació.

En alguns llocs, però, s'ha hagut d'actuar amb aigua, com en la retirada d'un rodal que hi havia al costat d'un gual de la riera de Vallfornès, a tocar del nucli urbà de Cardedeu.

Els treballs es fan amb molta cura per assegurar que no s'escamparà més

Totes les restes són tractades amb molta cura. Les plantes es posen dins de dues bosses de brossa i es deixen assecar. La terra que es retira amb les arrels es gestiona en un espai que ha cedit un viverista de Cardedeu. Allà s'anirà acumulant i, després, es retirarà per portar-la, en principi, a unes instal·lacions de Forestal Catalana a la comarca de la Selva. Quan es treballa amb aigua, es col·loquen xarxes per evitar que qualsevol rizoma de l'alternantera pugui anar aigües avall i pugui arrelar en un nou lloc. A més, els operaris de Forestal Catalana revisaran cada 15 dies tot el tram on estan treballant per veure si es detecta algun rebrot i poder-lo atacar. També es planteja l'opció de fer servir espècies vegetals autòctones com el gram d'aigua per plantar-la allà on s'ha fet l'alternantera per fer-hi competència i dificultar que pugui sortir.

Una de les preocupacions de l'ACA és l'entrada de l'alternantera en canals de reg perquè el seu creixement podria arribar a inutilitzar-los com ha passat al Guadiana amb una espècie similar. De fet, les prospeccions de Forestal Catalana ja han detectat una entrada de l'espècie cap a una canalització que agafa aigua del Mogent a l'altura de la Roca.

Retirades quirúrgiques

Cardedeu En alguns punts, la retirada de les plantes d'alternantera i de les seves arrels gairebé és una feina quirúrgica. La planta s'ha detectat en esclatxes de la rescla-

sa de formigó de sota el pont de la línia de França, a Cardedeu. S'ha optat per retirar les plantes i les arrels i segellar la zona per on sortien amb ciment. Els tècnics de Forestal Catalana aniran fent un seguiment cada 15 dies per detectar si rebroten.

I amb maquinària

Cardedeu Als trams de la riera de Cànoves on ara no baixa aigua per l'estiu, s'ha optat per treballar amb maquinària. Allà on s'ha detectat la presència de la planta, encara

que fos amb un brut molt petit, una excavadora retira la terra i les pedres del voltant per assegurar-se que se n'extreu tota l'arrel. Els operaris s'han adonat que, tot i que externament l'alternantera sigui petita, les arrels poden ser molt grans.

Altres mètodes alternatius

Cardedeu Una de les sorpreses dels tècnics de Forestal Catalana va ser quan, durant la inspecció de la riera de Vallfornès, van trobar un rodal de grans dimensions d'alternantera en un camí situat en un marge allu-

nyat del curs de l'aigua, just sota un pont de l'AP-7, a la Roca. Una rierada forta deuria portar parts d'una planta fins aquí i, tot i l'absència d'aigua superficial, ha crescut. Es provarà d'eliminar cobrint-la amb plàstic perquè deixi de rebre la llum del sol i assoleix temperatures altes.